Filologi francezi renascentişti în fondurile Bibliotecii Academice Clujene

ELENA DAMIAN
Biblioteca Academiei Române,
Filiala Cluj-Napoca

Fondul de carte franceză existent în Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române oferă iubitorului de limbă şi literatură franceză o bogată sursă de cercetare. Acest veritabil tezaur ne-a reţinut atenţia în mod deosebit, oprindu-ne în lucrarea de faţă la perioada Renaşterii franceze, respectiv 1480-1624[1].

Odată cu începutul secolului al XVI-lea şi în special cu domnia lui Francisc I (1515-1547), regele Renaşterii, ia naştere în Franţa un curent de aspiraţii noi, curent ce va constitui puntea de legătură între Evul Mediu şi clasicism. Secolul al XVI-lea este secolul Renaşterii, o Renaştere atât în gândire, cât şi în creaţie; imprimeria, în primul rând, a fost cea care a facilitat o mai largă răspândire a creaţiei literare; filologia, filosofia, istoria, medicina, matematicile iau un avânt deosebit.

Setea de cunoaştere, caracteristica esenţială a Renaşterii, se materializează şi printr-o întoarcere la literatura şi arta antichităţii. O necesitate nouă s-a impus, deci, filologilor Renaşterii şi anume, aceea de a face cunoscute contemporanilor operele antichităţii; o noutate în atitudinea acestora a fost umanismul lor[2].

Umanismul desemnează nu numai studiul moştenirii antice greco-latine în special, ci şi eleganţă morală, inseparabil legate de o cultură desăvârşită, un ideal de înţelepciune, un act de credinţă în natura umană. **Omul** devine centrul universului, stăpân pe sine şi pe creaţiile sale; prin intermediul înţelepciunii antice, umaniştii vor să cunoască şi să înţeleagă omul.

---

[1] Autorii lucrării ***Littérature française. La Renaissance,*** propun pentru Renaşterea franceză limitele între 1480-1624; Yves Giraud, Marc-René Jung, ***Littérature française. La Renaissance I 1480-1548***, Paris, B. Arthaud, 1972; Enea Balmas, ***Littérature française. La Renaissance II 1548-1570***, Paris, B. Arthaud, 1974; Jacques Morel, ***Littérature française. La Renaissance III 1570-1624***, Paris, B. Arthaud, 1973.

[2] ***Grand Larousse Encyclopédique en dix volumes***, vol. VIII, Paris, Librairie Larousse, 1963, p. 422.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

Cercetarea moştenirii antice începea cu studiul limbilor, greaca şi latina în special, cu editarea marilor valori antice, misiune ce revenea savanţilor. Primii umanişti francezi, au fost, prin urmare, **filologi** ca Jacques Lefèvre d`Etaples, Guillaume Budé şi alţii, care se află la loc de cinste şi în fondurile bibliotecii noastre.

Limba în care s-au scris operele Renaşterii franceze este latina, mai ales în prima parte, apoi, treptat, franceza se impune atât din dorinţa unei accesibilităţi mai largi, cât şi a demonstrării superiorităţii acesteia faţă de oricare altă limbă[3].

Jacques Lefèvre d`Etaples (1450-1536), umanistul francez care a dat în 1530, la Anvers, prima traducere completă a ***Bibliei*** în limba franceză, lucrare condamnată de Sorbona să fie arsă (această traducere, revăzută de Robert Olivétan, în 1535, a servit ca bază la cea mai mare parte a versiunilor ***Bibliei*** în limba franceză)[4] este una din personalităţile cele mai marcante ale mişcării umaniste şi religioase a epocii sale, spirit cu deschideri largi, de o extraordinară erudiţie. A fost primul autor francez care a aplicat textelor sacre metodele riguroase ale filologiei[5].

Opera sa variată este alcătuită din ediţii şi traduceri comentate, servindu-se întotdeauna de cele mai bune manuscrise. Lefèvre d`Etaples a fost primul care a comentat, după metode noi, ***L`Écriture***, considerând-o bază unică a învăţăturii religioase. Profesor de arte la Universitatea din Paris, el a predat filosofia la Collège du Cardinal Lemoine, având prilejul de a-i cunoaşte şi îndruma pe primii umanişti, a contribuit la răspândirea unor idei noi. A cunoscut destul de bine greaca şi latina, a fost un bun cunoscător în matematici, astronomie şi muzică.

Lucrarea pe care noi o deţinem este ediţia întâi din: ***Commentarii in epistolas catholicas***,... *Nunc primum ab autore emissii et aediti*. Basileae, 1527, in-folio, 77 file; legată în piele, cu câteva însemnări manuscrise şi sublinieri cu cerneală roşie. Pe prima pagină de titlu a colligatului găsim însemnarea: *Collegii Claudiop. Soc. Jesu*. [C 55570 coll.]

Guillaume Budé (1467-1540) este cel mai important umanist francez al Renaşterii; el este fondatorul filologiei şi primul mare elenist francez (a învăţat aproape singur greaca); este un filosof şi un istoric renumit în epocă, un bibliotecar şi un bibliofil desăvârşit, care a avut un deosebit simţ al informaţiei

---

[3] Elena Damian, ***Cartea franceză a Renaşterii în fondurile Bibliotecii Academice clujene***, I, în: ***Biblioteca şi cercetarea***, XI, Cluj-Napoca, 1987, p. 233-240.

[4] ***La Grande Encyclopédie...*** Vol. I - XXXI. Sous la direction de Berthelot..., Paris, H. Lamirault et Cie., Éditeurs, 1885-1902, vol. XXI, p. 1131-1132.

[5] ***Grand Larousse Encyclopédique en dix volumes***, vol. VI, ***op. cit.***, p. 659-660.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

exacte. Autor al lucrărilor ***Commentarii linguae graecae*** (1529) şi ***De Philologia*** (1530), Guillaume Budé îşi găseşte locul binemeritat şi în fondurile bibliotecii noastre. El a scris în franceză, greacă ş,i mai ales, în latină. Rolul incontestabil pe care l-a avut în dezvoltarea umanismului în Franţa i-a adus renumele de „*Père de la Renaissance*", „*le prodige de la France*" (după spusele lui Erasmus)[6].

Nu putem trece cu vederea aportul său la fondarea colegiului. Larga răspândire a studiilor antice a fost favorizată în mare măsură de Francisc I, spirit de o deschidere deosebită, supranumit „*Père des Lettres*", protector al savanţilor, artiştilor şi scriitorilor vremii, care, la îndemnul insistent al lui Budé, a fondat, în 1530, pentru învăţarea gratuită a limbilor latină, greacă şi ebraică, ***Le Collège des Lecteurs Royaux***, care, de la revoluţia franceză se numeşte Collège de France. Această instituţie a fost servită de profesori şi umanişti vestiţi, ca de exemplu, Ramus, Turnèbe şi mulţi alţii. Demnă de remarcat este şi vasta sa corespondenţă cu cei mai importanţi eruditi ai timpului său, (Thomas Morus, Erasmus sau Rabelais).

Din opera sa imensă, în biblioteca noastră se păstrează ***Commentarii Linguae Graecae,*** Basileae, 1530, in-folio, 1424 coloane, legată în pergament. Lucrarea, apărută pentru prima dată la Paris, în 1529, i-a adus reputaţia de primul mare elenist francez. [R 81609 coll. şi B 1296]

Lucrarea a cunoscut numeroase reeditări, printre care şi cea din 1548, din care noi deţinem două exemplare: ***Commentarii Linguae Graecae ...*** *amplius tertia parti aucti. Parisiis, ex officina Roberti Stephani*, 1548, in-folio, 1108 p.; cotorul din piele, cu ornamente. Posesor: Timotei Cipariu. Este ediţia definitivă, lărgită cu mai mult de o treime după notele lăsate de Budé, una din cele mai mari contribuţii renascentiste la studierea antichităţii greceşti. Această lucrare a constituit baza studiului limbii greceşti în Franţa şi a servit ca bază pentru lucrarea ***Thesaurus Graecae Linguae***, a lui Henri II Estienne. [B 2909 şi C 51483 (legat în piele albă cu o legătură artistică deosebită)]

Annotationes in quattuor et viginti pandectarum libros,...Parisiis, 1524, in-folio, 178 p.; legată în pergament, cu ornamente, pagina de titlu cu chenar ornamental. Este forma a doua a lucrării, prima fiind din 1508. Prin această lucrare, el contribuie la o mai exactă cunoaştere a instituţiilor antice. [R 85037 coll.]

În rafturile bibliotecii noastre mai deţinem şi alte ediţii ale acestei lucrări din: 1526 [B 4405 – posesor Timotei Cipariu]; 1528 [R 85038 coll.]; 1534 [3

[6] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***. Publié sous la direction de Monseigneur Georges Grente. Collaborateurs: Albert Pauphilet, Louis Pichard, Robert Barroux. Paris, Arthème Fayard, 1951, p. 140.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

exemplare legate în piele, cu ornamente foarte frumoase, cu închizători metalice; R 116127, R 116128, C 54729]

De asse et ejus libri, Lugduni, Apud Seb. Gryphium, 1550, in-8º, 815 p.; ea oferă informaţii istorice, filologice şi numismatice (începând cu anul 1514 a avut mai multe editări, iar în 1522 a fost tradusă în limba franceză). [R 80876]

Epistolae..., Basileae,...1521, 222 p.; legată în piele, cu închizători metalice, cotorul frumos ornamentat, coperte din lemn; ea constituie un document pentru istoria literară a timpului său. [U 62022]

Epistolae Graecae..., Parisiis,...1574, 206 p.; (2 exemplare). [U 73442, C 50042]

Forensia, Basileae, 1557, (care, începând din 1544, a cunoscut şi ea mai multe ediţii). [R 115800]

Robert Ier Estienne (1503-1559), al doilea fiu al lui Henri Ier Estienne (întemeietorul dinastiei Stephanus), a tipărit la Paris între 1526-1550 şi la Geneva, între 1551-1559. A fost cel mai celebru tipograf al acestei familii şi un umanist desăvârşit, cu o solidă educaţie intelectuală, un bun cunoscător al limbilor latină, greacă şi ebraică, aşa cum o dovedesc excelentele cărţi pe care le-a editat în aceste limbi[7].

Purtător de cuvânt al Umanismului şi al Reformei, Robert Ier a fost şi un **lexicograf** remarcabil. În lucrarea sa ***Dictionarium seu latinae linguae thesaurus*** din 1531, capodoperă a genului, el dă deja traducerea franceză a anumitor termeni. De aici, ideea unui ***Dictionarium latino-gallicum*** (1538), care, întors, devine în 1539 ***Dictionnaire françois-latin*** şi a unei a doua ediţii, în 1549, mărită sensibil cu cuvinte noi, pe care i le furnizează „les bons auteurs", printre care Rabelais ocupă locul de cinste. Această ediţie din 1549 devine, astfel, primul dicţionar francez important al secolului al XVI-lea.

În 1557, Robert Ier Estienne va publica ***Traicté de la grammaire françoise***, în care încearcă să stabilească unele norme ale limbii literare.

Dicţionarele sale îi asigură o solidă reputaţie de filolog şi de lexicograf, iar ***Dictionnaire françois-latin*** va rămâne repertoriul cel mai comod şi cel mai cunoscut al lexicului francez al Renaşterii.

În colecţiile Bibliotecii Academice clujene se păstrează bine conservate două exemplare ale lucrării sale: ***Thesaurus linguae latinae, Basileae,*** 1576, ex *off. Frobeniana per Aurelium Frobenium*, 3 volume, in-folio, legate în piele, cu

[7] Activitatea sa ca tipograf sau editor ne-a reţinut mai puţin atenţia de această dată; ea a constituit deja obiectul comunicării noastre: ***Ediţii stephaniene în colecţiile Bibliotecii Academice clujene*** (I), în: ***Biblioteca şi cercetarea,*** XIII, Cluj-Napoca, 1989, p. 196-210.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

ornamente, cu închizători metalice, cu însemnări manuscrise, însumând peste 3000 de pagini[8]. [C 51683, U 62339]

Robert Estienne este, incontestabil, una dintre personalităţile care onorează cel mai mult Franţa din epoca Renaşterii, prin strălucirea şi importanţa serviciilor pe care le-a adus literelor, iar în analele tipografiei, el merită locul cel mai înalt. Ca şi Aldus sau Froben, Robert Estienne a fost un savant, un tipograf savant. El rămâne cea mai importantă figură de tipograf renascentist[9].

Charles Estienne (1504-1562), al treilea fiu al lui Henri Ier Estienne, a tipărit la Paris între anii 1551-1561. Tipograf de renume, crescut în spiritul cunoaşterii literelor şi a limbilor străine, a publicat, la fel ca fratele său, Robert, lexicoane, dicţionare şi gramatici, dar, în plus, s-a ocupat şi de lucrări ştiinţifice. El compune şi editează lucrări de medicină, botanică şi agricultură[10].

Charles Estienne va asigura editarea a peste 100 de titluri, îmbinând disciplinele umaniste cu cele ştiinţifice.

În colecţiile Bibliotecii Academice clujene se păstrează 3 ediţii ale acestui erudit tipograf.

Lucrarea care ne interesează de această dată este ***Dictionarium latino-graecum***, deoarece ea ilustrează activitatea sa de lexicograf; o păstrăm într-o ediţie tipărită la Paris, în 1554.

Dictionarium latino-graecum, Lutetiae, *Apud Carolum Stephanum*, 1554, in-4º, 1071 p.; legată în piele, cu ornamente, cu medalioane, cu iniţialele *ICT* şi anul *1566* pe copertă; pe pagina de titlu, însemnarea manuscrisă *Collegii Claudiopolit. Soc. Jesu. 1609*; pe coperta I în interior, însemnările manuscrise ale mai multor posesori. [C 73087]

---

[8] Adams, H. M., ***Catalogue of Books printed on the Continent of Europe***, 1501-1600 in Cambridge libraries, 2 vol., Cambridge University Press, 1967 menţionează această ediţie; ***Biographie universelle ancienne et moderne***, ou... Rédigé par une société de gens de lettres et de savants, Tome treizième, Paris, L. G. Michaud, Imprimeur- Libraire, 1815 nu dă această ediţie.

[9] În timpul carierei sale de 34 de ani, a tipărit atât la Paris, cât şi la Geneva, aproximativ 500 de lucrări, aproape jumătate fiind concepute de el. Aproximativ 10% din lucrări le-a tipărit în limba franceză, iar restul, în latină, greacă şi ebraică. În colecţiile bibliotecii noastre se păstrează 45 de exemplare care poartă marca sa tipografică. Vezi Elena Damian, ***Ediţii stephaniene în colecţiile Bibliotecii Academice clujene***, I, ***op. cit.***

[10] A fost doctor în medicină din 1542; este autorul unei vaste lucrări de anatomie, ***De dissectione partium corporis humani***. Tratatul său, ***Praedium rusticum,*** din 1554, este cea mai completă lucrare de agricultură şi horticultură a secolului al XVI-lea. În 1564, el va tipări şi o ediţie în limba franceză, ***Agriculture et maison rustique***; este cea mai renumită operă a sa.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

Charles Estienne este şi autorul lucrării ***Dictionnarium latino-gallicum***, Paris, 1570, in-folio[11].

El a fost şi unul dintre primii teoreticieni ai teatrului nou. De asemenea, a publicat printre primii ghiduri[12].

Henri II Estienne (1531-1598), fiul cel mai mare al lui Robert Ier Estienne, filolog, tipograf, erudit, autor satiric, polemist şi gramatician de renume, este, din mai multe puncte de vedere, cel mai important reprezentant al familiei Estienne, supranumit „*le Grand*". A învăţat de timpuriu latina, care se vorbea în familia sa, dar, pentru limba greacă a avut o adevărată pasiune, cunoscând-o deja foarte bine la vârsta de 15 ani.

Henri II Estienne şi-a îmbinat studiile de elenist cu activitatea de tipograf şi editor. Activitatea sa ca tipograf ne-a reţinut mai puţin atenţia de această dată[13]; ceea ce ne-a interesat îndeosebi a fost activitatea sa de autor şi, în primul rând, cea de filolog.

Dacă tatăl său a fost cel mai prolific tipograf al dinastiei Stephanus, Henri II Estienne a fost, cu siguranţă, cel mai prolific savant al acesteia. El s-a bucurat de o excelentă educaţie umanistă. A militat cu argumente şi, prin exemplul personal, în favoarea limbii franceze; el a relevat înrudirea dintre franceză şi greacă şi a protestat împotriva italienismelor la modă şi a abuzurilor folosirii lor; prin numeroase lucrări a dorit să demonstreze superioritatea limbii franceze faţă de celelalte limbi moderne, comparând-o cu greaca, pe care el personal o considera „*cea mai frumoasă dintre toate limbile pământului*"[14].

Henri II Estienne s-a simţit în elementul său în polemica iscată în jurul meseriei sale de tipograf şi lingvist. În 1563, el a publicat primul său pamflet ***De abusu linguae graecae***, urmat în 1565 de faimosul ***Traicte de la conformité du langage français avec le grec*** (prima sa carte în limba franceză). Apărător înverşunat al limbii franceze, în favoarea căreia are o adevărată doctrină, el scrie

---

[11] Cf: ***Biographie universelle ancienne et moderne***, ou... ***op. cit***., vol. XIII, p. 390-391.

[12] Cf: Elena Damian, ***Ediţii stephaniene în colecţiile Bibliotecii Academice clujene***, I, ***op. cit,*** p. 210.

[13] În timpul celor 40 de ani de carieră tipografică, în care a desfăşurat o activitate prodigioasă, Henri II a editat aproximativ 170 de lucrări, în diverse limbi (greacă, latină, franceză). Literatura greacă deţine locul întâi prin importanţa ediţiilor. În colecţiile Bibliotecii Academice clujene, Henri II Estienne este prezent cu 64 de exemplare. Pentru activitatea sa ca tipograf şi editor, vezi şi: Elena Damian, ***Ediţii stephaniene în colecţiile Bibliotecii Academice clujene*** (II), în: ***Biblioteca şi cercetarea,*** XIV, Cluj-Napoca, 1990, p. 79-95.

[14] André Lagarde, Laurent Michard, ***XVIe siècle. Les grands auteurs français du programme (II),*** Paris, Bordas, 1970, p. 7-12.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

mai multe lucrări, printre care, alături de cele mai sus menţionate, remarcăm: ***De latinitate falso suspecta*** (1576); ***Deux dialogues du nouveau langage français italianizé*** (1578); ***Projet du livre intitulé De la précellence du langage français*** (1579, în care recomandă folosirea limbii franceze, căreia îi pretinde calităţi în plus). Toate aceste lucrări sunt consacrate gloriei limbii franceze, a cărei superioritate faţă de latină şi italiană o afirma adesea[15].

Dar, în lucrarea ***Thesaurus Graecae Linguae***, Geneva, 1572, monument de erudiţie (5 tomuri în 4 volume + 1 volum ***Appendix***), rezidă principalul său titlu de glorie. Această preţioasă lucrare, care i-a adus admiraţia unei lumi întregi, este, şi pentru biblioteca noastră, un motiv de întemeiată mândrie.

Această primă ediţie a faimoasei sale lucrări marchează cel mai important punct al carierei sale, dar şi un punct înalt al ştiinţei europene. ***Thesaurus Graecae Linguae***, care i-a adus o faimă nemuritoare, i-a adus, în acelaşi timp, şi ruina financiară; această operă rămâne până astăzi un instrument esenţial pentru studiile greceşti. Planul acestei opere monumentale a fost conceput de tatăl său, Robert Ier Estienne, care a dorit să realizeze perechea celuilalt tezaur al cărţii (***Thesaurus Linguae Latinae***), realizat deja de el. Acest Thesaurus grec a fost, de asemenea, o operă de pionierat, grupând cuvintele după rădăcina lor etimologică şi nu într-o ordine strict alfabetică. Sub supravegherea atentă a tatălui său, Henri II lucra deja la ***Thesaurus*** în 1558.

În colecţiile Bibliotecii Academice clujene, în fondul renumitului filolog Timotei Cipariu, se păstrează această operă în 4 volume (dintre care un volum ***Appendix***)[16]. [B 2353]

Thesaurus Graecae Linguae. *Ab Henrico Stephano constructus* [Geneva], 1572, *Excudebat Henricus Stephanus. Cum privilegio Caes. Majestatis, et Christianis. Galliarum Regis*, in-folio, 4 volume, legate în piele, cu ornamente aurii pe cotor, cu multe însemnări manuscrise, mai ales pe pagina de titlu a volumului I, cu oliva şi deviza „*Noli altum sapere*" pe pagina de titlu a volumului I.

Această lucrare este însoţită de ***Annotationes in quattuor et viginti pandectarum libros*** [Geneva], 1573, in-folio, tipărită tot de Henricus Stephanus. Acest volum are o legătură artistică deosebită; legat în piele în 1573, cu un ex libris aurit pe coperta a doua (*Ex Bibliotheca Bunaviana*). [B 17699] Prima ediţie a acestei importante opere (de obicei considerată în mod eronat ca un supliment al ***Thesaurus*-ului *Graeca Linguae***) este, de fapt, o operă independentă, cu toate că este o lucrare auxiliară a ***Thesaurus***-ului. Volumul

[15] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle, op. cit***., p. 311-312.

[16] Din păcate, ne lipseşte Tomul V.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

este împărţit în două părţi, din care prima constă în ediţiile princeps ale celor două valoroase glosare bilingve bizantine antice: glosarul latin-grec al lui Philoxenus şi glosarul grec-latin al lui Cyrillus[17].

Jacques Charles Brunet, în ***Manuel du libraire et de l`amateur de livres***, afirmă că este destul de dificil să găseşti toate aceste volume împreună şi bine conservate; el le consideră o raritate[18].

Chiar dacă nu ar fi scris nimic altceva decât ***Thesaurus Graecae Linguae***, numele lui Henri II Estienne tot ar fi rămas înscris pentru totdeauna în istoria învăţăturii umaniste[19].

Tezaurul de carte franceză a Renaşterii, încă insuficient cercetat şi cunoscut, constituie o mândrie a Bibliotecii Academice clujene, iar o popularizare a câtorva dintre cei mai de seamă reprezentanţi filologi ni s-a părut necesară.

The Works of French Philologists from the Age of Renaissance in the Collections of Biblioteca Academiei from Cluj-Napoca

Abstract

At the Biblioteca Academiei from Cluj-Napoca, the readers who speak French have the chance to find an impressive number of the works written during the French Renaissance, more preciselly between 1480-1624. At the begining of the 16th century, France records the appearance of the first printing houses and their contribution to the book spreading is well-known today. The works of French Renaissance have been written at the begining in Latin; shortly, the oficial language became French, because of the philologists' s desire to demonstrate the superiority of French in comparison with any other language and in order to assure the free acces to information.

The French humanist Jacques Lefèvre d' Etaples is one of the first and the most important French defenders; that is because he realised in 1530 the

[17] Vezi Fred Schreiber, ***The Estiennes*** [Catalogue], New York, E. K. Schreiber 1982, p. 159; cu toată faima familiei Stephanus, până la Fred Schreiber, nu a existat un catalog al acestui preţios tezaur; colecţia lui Schreiber cuprinde 300 de titluri, o colecţie de carte remarcabilă pentru calitatea ei; în colecţiile Bibliotecii Academice clujene există 121 exemplare care poartă marca celebrei familii Stephanus, identificate până în prezent.

[18] În biblioteca noastră se mai păstrează încă un exemplar al acestei ediţii din 1572 (din păcate, incomplet, avem doar volumele I şi II), însoţit de ***Glossaria duo ...***, 1573, în fondul catolic. [C 55617-55618 coll.]

[19] Fred Schreiber, ***op. cit.***, p. 158-159.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)

first translation of the ***Bible***. We have to mention that he was the first French writer who applied the philological rules to religious texts. A good example in this way is ***Commentarii in epistolas catholicas***, that we may fiind at Cluj-Napoca. The work was published in 1527 and consists of 77 pages. Its covers are made of leather and its pages retain some significant notes, hand written.

Guillaume Budé (1467-1540) is another representative character of Renaissance who' s contribution to the spreading of ancient values is today very appreciated. The Biblioteca Academiei from Cluj-Napoca keeps two copies of his work ***Comentarii Linguae Graecae***, both published in 1548; one of them belonged to Timotei Cipariu. Beside them, we may fiind at Cluj ***Annotationes in quattuor et viginti pandectarum libros...***

The Estiennes brought their remarcable contribution to the spreading of medieval culture and they are considered to be the most important familly of typographers from their times. The best known is Henri the 2nd (1531-1598), who' s activity as philologist is so appreciated. His work ***Thesaurus Linguae Graecae*** (1572) is one of the treasures of Biblioteca Academiei from Cluj-Napoca. It remained even today a very important instrument in the study of Greek.

We may also find at Cluj ***Glossaria duo ...*** (1573) which is considered to be a supplement of ***Thesaurus Linguae Graecae***. In fact, it is an independent book, divided into two parts and covered by leather.

We may conclude that the books of French humanists preserved at Cluj-Napoca bring their contribution to a better knowledge of the cultural European history.

BDD-A19273 © 2003 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:40:44 UTC)